

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL MEDI AMBIENT (NETEJA I GESTIÓ DE RESIDUS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 19 de setembre de 2022, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava la seva disconformitat amb la manca d'una actuació eficaç per solucionar la brutícia que presenten els carrers de la ciutat de Barcelona pels orins i els excrements dels gossos.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica i a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 21 de setembre de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

1. Informe de l'Àrea de Prevenció i Seguretat

El dia 24 d'octubre de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada a **l'Àrea de Prevenció i Seguretat**. L'escrit exposa el següent:

L'Ordenança de protecció, tinença i venda d'animals (OPTVA) regula les interrelacions entre persones i animals domèstics als espais públics.

Aquesta normativa també dona eines efectives a la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) per fer front als comportaments incívics que poden afectar la convivència.

Aquest cos de seguretat, a través de campanyes o dispositius de servei (DS), actua de manera preferent a cada districte en parcs, places, jardins, etcètera, en relació amb les conductes sobre la tinença d'animals de companyia que comporten una alteració de la convivència o una degradació de l'espai públic.

Els objectius principals que es pretenen aconseguir amb aquestes campanyes o DS són:

- ✓ Sensibilitzar les persones propietàries d'animals de companyia i especialment de gossos sobre la necessitat d'adoptar comportaments cívics respecte a la tinença d'animals de companyia.
- ✓ Conscienciar els propietaris d'aquests animals de la necessitat de complir la normativa vigent i, molt especialment, la normativa específica per a gossos potencialment perillosos.
- ✓ Verificar que els sistemes de subjecció dels animals (collar, arnés, corretja, cadena i morrió) compleixen els requisits previstos.
- ✓ Verificar el cens i la identificació dels animals de companyia i especialment dels gossos (implantació subcutània d'un microxip feta per un veterinari/ària, i/o tatuatge).
- ✓ Evitar la presència dels animals de companyia en parcs o jardins d'ús per a infants.
- ✓ Compliment de la normativa sobre la presència de gossos al transport públic.

Com a norma general, la GUB ha d'identificar la persona que incompleix les conductes relacionades amb la tinença d'animals de companyia i, si escau, denunciar-la per la infracció comesa.

El novembre del 2021, amb l'última campanya que es va dur a terme abans d'elaborar aquest informe, aquest cos policial va fer un total de 106 denúncies per infraccions comeses relatives a l'OPTVA.

Tot i així, del gener al novembre del 2022, la GUB va dur a terme un total de 789 denúncies per infraccions comeses a la ciutat en relació amb els incompliments de l'OPTVA. Les infraccions van ser les següents:

(Zones verdes i parcs) Tenir animals de companyia a les zones verdes i parcs sense estar lligats (amb perill) per mitjà un collar.	2
(Zones verdes i parcs) Tenir animals de companyia a les zones verdes i parcs sense estar lligats (sense perill) per mitjà collar.	36
Abandonar animals si no els pot comportar cap risc.	2
Allotjament habitual d'animals domèstics en lloc no autoritzat.	2
Animal de companyia no censat.	8
Animal de companyia sense identificar mitjançant microxip.	5
Deixar animals a l'interior d'un vehicle estacionat durant més de 20 minuts.	30
Deixar animals domèstics sols en el domicili durant més de tres dies consecutius.	1
Gos potencialment perillós sense identificar mitjançant microxip.	23
Gos potencialment perillós no censat.	40
Maltractar els animal si els produeix com a resultat, patiment o danys físics o psicològics, sense que els ocasioni resultats lesius.	2
No complir les mesures de seguretat establertes per a les instal·lacions que alberguin gossos potencialment perillosos.	1
No contractar l'assegurança de responsabilitat civil exigible als propietaris de gossos potencialment perillosos.	70
No recollir immediatament les deposicions fecals dels animals domèstics a les vies públiques i als espais públics o no procedir a la neteja.	26
No vacunar o no realitzar als tractaments obligatoris als animals de companyia.	2
Ordenança OPTVA: Negar-se o resistir-se a subministrar dades o a facilitar la informació requerida per les autoritats competents o els seus agents.	2
Permetre als animals domèstics dipositar les seves deposicions i les seves miccions en els parcs i jardins d'ús per als infants.	6
Permetre als animals domèstics efectuar les seves miccions a les façanes, els pisos confrontants o al mobiliari urbà.	5
Tenir animals de companyia a la via i als espais públics sense estar lligats (sense perill) per mitjà un collar i una corretja o cadena.	20
Tenir animals domèstics a les platges.	13
Tenir animals domèstics als espais públics quan és prohibit, sempre que no suposi un perill per a la seva seguretat o la del seu entorn.	59
Tenir gossos en els parcs infantils o jardins d'ús infantil i el seu entorn.	58
Tenir gossos potencialment perillosos a les vies i als espais públics amb una corretja o cadena extensible o de longitud superior a 2 metres.	6
Tenir gossos potencialment perillosos a les vies i als espais públics per a menors de divuit anys.	9
Tenir gossos potencialment perillosos a les vies i als espais públics sense que la persona que el condueixi i controli dugui la certificació acreditativa.	27
Tenir gossos potencialment perillosos a les vies i als espais públics sense que la persona que el condueixi i controli dugui el document identificatiu.	41
Tenir més d'un gos potencialment perillós una sola persona a les vies i als espais públics.	7
Tenir un gos potencialment perillós en llocs públics sense estar subjecte amb una corretja o cadena.	42
Tenir un gos potencialment perillós en llocs públics sense morrió.	162
Tenir un gos potencialment perillós sense disposar de llicència.	82
Total general	789

Finalment, la GUB tenia previst fer, el novembre del 2022, una nova campanya o DS d'actuació d'animals de companyia amb l'objectiu de continuar fent front als comportaments incívics.

2. Informe de la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica

El dia 12 de maig de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada a la **Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica**. L'escrit exposa el següent:

Durant l'any 2022, i dins del marc de la campanya d'implantació de la nova contracta de neteja i recollida de residus, es van incorporar missatges genèrics en relació amb la tinença responsable d'animals de companyia que fomentaven la recollida d'excrements i la neteja dels orins amb aigua. Els informadors i informadores ambientals van repartir ampolles de plàstic, amb la nova marca, Cuidem Barcelona, en les accions de sensibilització.

D'altra banda, com cada any, la campanya de convivència de l'estiu, també llança missatges per sensibilitzar les persones que cuiden els animals de companyia.

No es disposa d'un mapa general actualitzat amb els punts crítics de referència. Però els serveis de neteja fan aigualeig específic de les zones amb concentració d'orins, i una escombrada tant manual com mixta.

CONSIDERACIONS

1. Retard en la informació

La Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica ha trigat més de set mesos a facilitar a la Sindicatura de Greuges de Barcelona la informació que s'hi va sol·licitar per resoldre la queixa. Aquest termini supera amb escreix el que pot considerar-se un temps raonable, d'acord amb els principis d'eficiència i bona administració amb què han de regir-se els serveis municipals. Així mateix, **incompleix el deure de col·laboració** establert per l'article 3.7 de la normativa reguladora de la institució de la Sindicatura de Greuges de Barcelona (aprovada per la Comissió de Govern en sessió del 19 de gener de 2005).

D'acord amb aquests fets, es recorda a la Regidoria d'Emergència Climàtica i Transició Ecològica l'obligació de col·laborar amb aquesta Sindicatura per tal que pugui desenvolupar adequadament la seva tasca de supervisió dels serveis municipals i alhora vetllar pels drets de la ciutadania.

2. Tinença responsable dels animals de companyia

Les ordenances municipals miren de regular la convivència, com, per exemple, l'Ordenança de protecció, tinença i venda d'animals, que estableix que les persones propietàries o conductores de gossos han de recollir les deposicions immediatament, prioritàriament amb sistemes impermeables i estancs, i col·locar-les de manera higiènicament acceptable dins les bosses adients i als contenidors o dipòsits d'escombraries. La no recollida de les deposicions es considera una infracció greu (article 59.3 b).

L'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana també estableix la necessitat de **preservar l'espai públic com un lloc de convivència i civisme** on totes les persones puguin dur a terme en llibertat les seves activitats de lliure circulació, d'oci, de trobada i d'esbarjo, amb ple respecte per la dignitat i els drets de les altres persones.

Si bé la normativa és clara pel que fa a la qüestió que ens ocupa, calen esforços addicionals per conscienciar la ciutadania sobre el seu deure de respectar els drets de les altres persones. En aquest sentit, tal com estableix la Carta de drets i deures de Barcelona (article 31.4), cal incidir en accions de conscienciació i mesures preventives amb l'objectiu de **corresponsabilitzar** les persones que conviuen amb gossos i en tenen cura.

3. Campanyes de sensibilització ciutadana

Amb l'objectiu d'aconseguir la corresponsabilitat necessària de la ciutadania, l'Ajuntament ha fet diverses campanyes de sensibilització i conscienciació amb informadors i informadores ambientals a peu de carrer. Són accions, però, que no arriben al conjunt de la població barcelonina.

Segons la informació publicada al web de l'Ajuntament de Barcelona,¹ es va fer una campanya de sensibilització ciutadana i comercial de millora de la neteja a la ciutat.

Aquesta campanya es va dur a terme el 2017 i va incloure la difusió d'una enquesta ciutadana en la qual van participar més de 108.500 persones. En l'enquesta es demanava quina percepció hi havia de la neteja a Barcelona i s'hi preguntava sobre accions temàtiques específiques sobre excrements i orins de gossos.

En aquesta campanya, per tal de fer un seguiment dels diferents indicadors de neteja, es van establir uns punts de millora a tota la ciutat.

També s'hi consideraven *punts negres*: una localització concreta on, de manera persistent, es coneixia l'existència d'algun problema de neteja, com ara contenidors desbordats, papereres en mal ús, presència de mobles i trastos vells fora de l'horari de recollida, **excrements de gossos**, etcètera.

La campanya va ser molt positiva pel que fa a la participació perquè va donar molta informació de la situació que hi havia en aquell moment. En aquest sentit, es va detectar que els problemes principals estaven relacionats amb els excrements de gossos (48%) i el mal ús dels sistemes de recollida (contenidors, bústies pneumàtiques, recollida manual de bosses i papereres).

Tenint en compte que aquesta campanya es va fer l'any 2017, seria interessant que l'Ajuntament tornés a fer-ne d'altres per conèixer la situació actual. Així, a partir d'una diagnosi del problema, es podrien fer altres campanyes per fomentar la recollida de les deposicions dels animals de companyia.

Fa uns anys, de fet, es va desplegar una campanya municipal dirigida a fomentar la recollida correcta d'excrements d'animals de companyia.² Es va dur a terme el 2014 a

¹ <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2017/08/170820Balancneteja.pdf>

² <https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/2014/04/17/en-marxa-una-campanya-per-fomentar-la-correccia-recollida-dexcrements-danimals-de-companyia/>

tots els districtes de la ciutat. En aquest marc, les persones informadores ambientals van apel·lar perquè la ciutadania hi col·laborés i informés de les qüestions següents:

- La **necessitat de recollir els excrements dipositats a l'espai públic**, tant a la via pública com a les àrees d'esbarjo.
- **Com dipositar les deposicions en les papereres de les àrees per a gossos o al contenidor de rebuig (gris) més proper.**
- Les **àrees d'esbarjo disponibles a cada districte** i les més properes a cada zona d'actuació.

També es van lliurar fulletons informatius i un rotlle de bosses de plàstic per facilitar la recollida dels excrements.

En aquesta línia, segons l'informe de l'Àrea de Prevenció i Seguretat, la GUB tenia previst dur a terme una nova campanya o DS d'actuació amb animals de companyia el novembre del 2022 per fer front als comportaments incívics d'algunes persones.

Es desconeix si finalment s'ha fet aquesta campanya i quin n'ha estat el resultat obtingut. Si no s'ha fet, aquesta institució considera que seria adient tornar-ne a fer una per fomentar la recollida correcta dels excrements d'animals de companyia.

Aquestes campanyes obtenen molts bons resultats, però per maximitzar-los caldria reforçar **els mitjans que en permetin una difusió més gran entre la ciutadania** per tal de corresponsabilitzar-la.

Finalment, l'Ajuntament ens informa que no disposa d'un **mapa** general actualitzat amb els **punts crítics** que concentren habitualment més brutícia generada per les deposicions dels gossos. La Sindicatura de Greuges de Barcelona creu que aquesta seria una eina eficaç per donar seguiment a un problema recurrent a la majoria de barris de la nostra ciutat i, per tant, demana al consistori que avalui la possibilitat de georeferenciar aquests punts crítics que demanen més atenció.

4. Neteja dels carrers de la ciutat

Mentre que els esforços de pedagogia envers la ciutadania no aconseguixin erradicar el problema, caldrà mitigar-lo assegurant les tasques de neteja que siguin necessàries perquè l'espai públic estigui en les condicions higièniques necessàries.

La Llei 7/1985, reguladora de les bases de règim local (LRBRL), estableix la prestació obligatòria del servei de neteja viària per part dels municipis (art. 26.1). Per donar compliment a aquesta competència municipal, l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els

espais públics de Barcelona, disposa la responsabilitat municipal de mantenir els espais públics de la ciutat en condicions de neteja i salubritat (art. 19).

L'Ordenança del medi ambient de Barcelona (OMA) estableix, en el seu article 11-2.2 c), que és obligació de l'Ajuntament assegurar la qualitat de l'espai públic.

Així, l'Ajuntament disposa d'una planificació de neteja que té en compte els usos i les necessitats de cada zona i treballa amb diversos processos d'implicació ciutadana en zones determinades de la ciutat, que es basen en la responsabilitat compartida.

Aquesta Sindicatura és conscient de la complexitat de la neteja i el manteniment de les vies i els espais públics de la ciutat, i de la dificultat d'aconseguir que uns emplaçaments determinats estiguin sempre en unes condicions de salubritat òptimes. Hi ha diverses circumstàncies que afecten la neteja urbana, com ara les deposicions dels gossos als carrers de la ciutat.

Però, mentre continuï existint aquest problema, caldrà fer-ne un seguiment exhaustiu i, si escau, reforçar la neteja dels carrers i dels elements urbans que resultin afectats per la brutícia que generen els excrements d'aquests animals.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació municipal ha de millorar en eficàcia per tal d'aconseguir reduir la presència d'excrements de gossos a la via pública.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures, Mobilitat, Espai Públic i Habitatge** que impulsi una nova campanya per fomentar la recollida correcta dels excrements d'animals de companyia per tal de promoure la corresponsabilitat ciutadana.
- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures, Mobilitat, Espai Públic i Habitatge** que elabori un mapa de punts crítics que permeti fer un seguiment exhaustiu de la neteja dels carrers més afectats per aquest problema. Si escau, caldrà reforçar-hi els serveis de neteja.
- **Demanar a l'Àrea de Prevenció, Seguretat, Convivència i Règim Interior** que ens informi de si s'ha fet la campanya per fer front als comportaments

incívics en relació amb la tinença d'animals de companyia que estava prevista per al novembre de 2022. En cas que s'hagi fet, es demana que se'ns informi del resultat obtingut.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.